

КРОВОЮ ПОЛИТІ НАГОРОДИ

Ворсівцями удостоєні вищого солдатського ордену - Слави

Сідлецький Станіслав Іванович на фронті з листопада 1943 року, зразу ж після звільнення Королівки був призваний у діючу армію. Війну пройшов у 304 стрілецькій Житомирській Червонопрапорній дивізії. Був тричі поранений. А взагалі військову службу розпочав 19 липня 1941 року на Південно-Західному фронті. У вересні 1941 року був поранений під Полтавою. Зраненим повернувся в рідне село в жовтні 1941 р. І знову на фронті з листопада 1943 року.

У боях під містом Велічка Краківського воєводства (Польща) Сідлецький С.І. разом із чотирма бійцями захопив групу німецьких солдатів у кількості 13 чоловік із ручним кулеметом. Із своєї снайперської гвинтівки у цьому бою знищив 8 німецьких солдатів. За що був удостоєний своєї першої бойової нагороди ордена Червоної Зірки.

Поблизу села Ширбиц на території Німеччини 26 березня 1945 року командир відділення старшина Сідлецький разом із своїми бійцями знищив німецьку вогневу точку «дзот» закидавши її гранатами, полонив п'ятьох німецьких вояків і трьох знищив, чим самим дав змогу бійцям свого полку продовжити наступ. За цей подвиг Сідлецький С.І. був удостоєний ордена Слави III ст. А орден Слави II ст. Станіслав Іванович отримав у травні 1945 року за знищення сімох німецьких солдатів і підбитий танк.

У нагородному листі підписаному командиром 226 стрілецької Глухово-Київської червонопрапорної дивізії підполковником Томенко 14 серпня 1944 року відзначено – командир відділення 45 мм гармати стрілецького батальйону 985 стрілецького полку Коченко Микола Іванович у бою за село Обач (Румунія) 23 липня 1944 року під сильним артилерійським вогнем противника знищив дві вогневі позиції противника із солдатами, які обстрілювали бойові позиції і заважали бійцям полку просуватись вперед. Своім бойовим подвигом Коченко М.Я. забезпечив просування піхоти вперед і зайняти нову лінію оборони.

5 серпня 1944 року в районі с.Банич (Румунія), коли противник зосередив великі сили, щоб затримати просування полку, Коченко М.Я. прицільним артилерійським вогнем знищив гармату противника.

За мужність і героїзм у цьому бою нагороджений орденом «Слави» III ступеня.

У боях в районі села Бодолов (Угорщина) 12 січня 1945 року санінструктор третьої стрілецької роти 310 стрілецького ордена Кутузова полку восьмої стрілецької Ямпольської дивізії Слесар Іван Якович виніс із поля бою тридцять три своїх товаришів і вчасно доставив їх в медпункт роти. 13 січня стримуючи атаку противника знищив одного ворога і під сильним кулеметним вогнем противника виніс з поля бою дев'ять тяжко поранених товаришів із їх зброєю.

Нагородний лист на орден «Слави» III ступеня підписав командир 8 Ямпольської стрілецької дивізії Герой Радянського Союзу полковник Угрюмов.

Куліченко Микола Андрійович початок війни зустрів у Естонії. Потім був відступ, оточення, вихід із боями до лінії фронту. Із декількох сотень бойових побратимів у живих залишились чотири. Після виходу із оточення потрапив Микола Андрійович на службу у Волдай. Потім страшні бої під Старою Русою. 8 грудня 1942 року наказом другої Гвардійської повітряно десантної Проскурівської ордена Суворова дивізії від 17 грудня 1942 року за №010 Куліченку М.А. присвоєно звання «гвардієць». Потім були бої під Курськом, форсування Дніпра. 8 листопада 1943 року частина в якій служив Микола Андрійович звільнила с.Кухари і з особистого дозволу командира полку полковника Чорного відпросився до рідного села. Потім знову були бої: Нераж, Потіївка, Черняхів. У селі Кутів Чернівецької області зустрівся з односельчанами.

2 квітня 1945 року в бою за містечко Камень (Польща) під сильним артилерійським вогнем гвардії молодший сержант Куліченко М.А. ліквідував шість пошкоджень лінії зв'язку. Чим забезпечив командирів артилерійського дивізіону безперешкодне управління вогнем батареї. Завдяки цьому батарея знищила: два кулемет противника і мінометну батарею. В результаті наша піхота просунулась вперед і заволоділа містечком Камень. У попередніх боях Куліченко під сильним обстрілом противника ліквідував три пошкодження лінії зв'язку, що дало командирів дивізії керувати вогнем дивізіону. При цьому вогнем дивізіону було знищено 75 мм гармату, дві мінометні батареї, 2 кулемети, що дало змогу піхоті дивізії прорвати оборону противника і звільнити населені пункти: Барановиц – Шерока – Мшна.

За особисту мужність і відвагу Куліченко М.А. достоїн нагородження орденом Слави III ступеня – говорить у нагородному лист підписаному Героєм Радянського Союзу підполковником Булановим.

Перемогу зустрів у м.Моравська Острава (Чехія).

Розвідником пройшов всю війну Шпак Іван Данилович При виконанні бойового завдання розвідгрупа під командуванням старшини Шпака І.Д. в районі містечка Большовец (Німеччина) здобула цінні військові дані про сили німецьких військ. При передачі розвідданих по радіостанції про наміри противника, групу розвідників на чолі із Шпаком І.Д. зрадив господар будинку, в якому знаходились розвідники. Німці оточили будинок і хотіли захопити бійців живими. Відстрілюючись, розвідники прорвали кільце оточення і зберегли рацію. Цінні розвіддані були доставлені в дивізію і допомогли прорвати оборону противника. За цей подвиг Шпак І.Д. був нагороджений орденом Слави III ст.

Петров Іван Михайлович у 1941 році разом із ремісничим училищем був евакуйований у м. Магнітогорськ на Уралі. Працював на військовому завод ,

мав право на бронь, як спеціаліст, але в 1944 році добровольцем пішов захищати Батьківщину.

У наказі по шостому гвардійському Київському орденів Суворова та Богдана Хмельницького від 12 травня 1945 році зазначено: нагородити гвардії сержанта Петрова Івана Михайловича заряжаючого самоходної артилерійської гармати 385-го гвардійського артилерійського полку орденом Слави III ступеня. В нагородному листі зазначено: У боях з 16.04.1945 р. завдяки своєчасному ремонту і контролю за роботою двигуна, ИСУ-122 пройшла без затримок і відставань.

Особливо відзначився в бою 18.04.1945 р. в районі Крашев-Вицендорф, де забезпечив швидке зарядження гармати, чим самим сприяв знищенню екіпажем гармати ешелону противника з живою силою і технікою.

22.04.1945 р. у вуличних боях в передмісті Берліна-Клейн-Берен знищив вогнем із автомата трьох солдатів противника. 20.04.1945 р. в бою за станцію Любенац у складі екіпажу знищив ешелон противника із технікою і боєприпасами.

Крижоволенко Іван Гаврилович у боях під містом Чернівці, після того, як було вбито командира взводу очолив атаку бійців і одним із перших увірвався у траншеї противника, при цьому особисто знищив кулеметну обслугу і більше десяти гітлерівців, чим забезпечив наступ батальйону. Під час наступу противника підбив танк і знищив особисто із кулемета більше двадцяти гітлерівців. За особисту мужність і відвагу нагороджений орденом Слави III ступеня.

Терещенко Микола Петрович із Зибена на фронті з листопада 1943 року. Орденом Слави III ст. Нагороджений у липні 1944 року за особисту мужність при відбитті контратаки противника. У штиковому бою знищив 10 солдатів противника, виніс із поля бою пораненого командира полку.

Черненко Василь Кирилович із Візні на фронті з листопада 1943 року. Всю війну пройшов артилеристом. У боях під селом Тунскфорт (Німеччина) 10 квітня 1945 р. при сильній контратаці противника замінив тяжко пораненого заражаючого і завдяки вмілим діям була відбита контратака противника і знищено танк і самохідну гармату. У нагородному листі підписаному командиром 730 артилерійського полку 226 стрілецької Глуховсько-Київської Червонопрапорної ордену Суворова підполковником Кудельниковим записано за цей подвиг Черненко В.К. достоїн ордену Слави III ст. При цьому Черненко В.К. нагороджений у січні 1945 р. медаллю «За відвагу», у лютому 1945 р. медаллю «За бойові заслуги», у квітні 1945 р. орденом «Червоної Зірки».

Ваховський Станіслав Броніславович на фронті з листопада 1943 року. Захищав рідну Ворсівку, визволяв Житомир, Тернопіль, Львів. У боях під Варшавою був тяжко поранений. Після служби у запасному полку, куди направили після виписки із госпіталю, прізвище Ваховський привело його до

війська Польського. До дня перемоги воював у 4-ій танковій бригаді Першого Польського танкового корпусу. За військову звитягу нагороджений орденом Вітчизняної війни II ступеня, медаллю «За відвагу». А через двадцять років йому вручили і польські бойові ордени «Бойовий Хрест за хоробрість», і «За звільнення Варшави». Після фронту повернувшись у рідне село до виходу на пенсію працював у колгоспі трактористом. За трудову звитягу йому було присвоєно звання «Заслужений механізатор України».

Ганна Яківна Бернацька із Зибена на фронті з червня 1941 року. Захищати Батьківщину пішла добровольцем. Із першого і до останнього дня війни вона рятувала поранених нехтуючи своїм життям. Перемогу зустріла під Кенісбергом. Після війни працювала фельдшером на Малинській паперовій фабриці.

Ковальчук Марія Петрівна була мобілізована до армії у листопаді 1943 року. Війну пройшла військовим регулювальником, перемогу зустріла у Празі. За мужність і героїзм нагороджена орденом Червоної Зірки та медаллю «За бойові заслуги». По війні працювала на паперовій фабриці.

На фронті зустрілись і одружились ворсівчанин Дмитренко І.П. і Дмитренко Г.Я. Лейтенант медичної служби Ганна Яківна рятувала життя сотням поранених бійців і офіцерів, будучи медсестрою у військових госпіталях.

За мужність і відвагу проявлену в боях на Волховському фронті син репресованого в 1937 році настоятеля Ворсівського Свято-Миколаївського храму Коломатського Григорія Івановича – Леонід був представлений до звання Героя Радянського Союзу. Загинув на Волховському фронті у 1943 році.

Прокопенко Анатолій Васильович, капітан державної безпеки, батько якого був родом із Ворсівки, очолював розвідку в партизанському з'єднанні С.Ф.Маликова, прославився проведенням багатьох бойових операцій в тилу ворога. Здобув надзвичайно важливі документи про укріплення ворога на Дніпрі, так званий «Східний вал». Нагороджений орденами: Леніна, Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ступеня. Після війни працював у архівному відділі комітету державної безпеки Радянського Союзу. Вийшов у запас у званні генерал-майора.

Пилипенко М.В., батько якого Василь Іванович у 1914 році був призваний із Ворсівки до царської армії і воював на фронтах Першої світової, громадянської воєн, після поранення залишився у м.Ахтирка, де і народився син Михайло, у грудні 1943 року був представлений до звання Героя Радянського Союзу. У нагородному листі написано: «В ніч на 13 листопада 1943 року батальйон під командуванням тов. Пилипенка під сильним вогнем противника на човнах форсує р.Дніпро в районі с.Свидовок. Капітан Пилипенко з першою групою переправляється через р.Дніпро. Не дивлячись на потоплені ворожим вогнем 3 човни особистий склад батальйону

натхненний особистим прикладом командира батальйону вплав долає водяний рубіж і виходить на правий берег р.Дніпро. Закріпившись на правому березі р.Дніпро капітан Пилипенко повів бійців на штурм ворожої оборони. Недивлячись на сильний вогонь противника по наступаючим рядам батальйону, бійці батальйону ввірвались у траншеї противника і зав'язали рукопашний бій. Капітан Пилипенко весь час знаходився у перших рядах наступаючих.

Противник 20-ю танками із піхотою три рази контратакував батальйон Пилипенко, але вмілим керівництвом, швидкими маневрами капітан Пилипенко відбив всі контратаки, зламав супротив противника і 13.11.1943р. увірвався в с.Свідовок, заволодів південно-східною частиною села. На полі бою залишилось 15 підбитих танків противника. Захоплено трофеї: 2 гармати, 2 тягачі, автомашина і бронемашина. Розвиваючи наступ батальйон під його командуванням 18.11.1943р. вийшов на рубіж м.Черкаси і увірвався в місто, де вів тяжкі бої з противником до повного звільнення міста.

У вуличних боях за оволодіння м.Черкаси капітан Пилипенко показав надзвичайне уміння командуванням батальйоном. Відбиваючи щоденно від 3 до 6 контратак піхоти і танків противника батальйон утримує зайняті рубежі, при цьому наносячи великі втрати в живій силі і техніці противника. За час з 18.11.43р. по 30.11.43р. батальйоном знищено 11 танків і до 400 солдатів і офіцерів противника. Особисто сам капітан Пилипенко знищив 29 солдат і офіцерів противника.

Достоїн присвоєння звання Героя Радянського Союзу.

Командир 933 стр.полку гвардії підполковник Чертов.

Пустовойтенка Миколу Дмитровича призвали на військову службу в 1940 році. Війну зустрів у місті Ліпає в Прибалтиці. Пережив пекло німецьких концтаборів. У березні 1945 року звільнили радянські війська. Звільняв Прагу, Австрію. Нагороджений вищою солдатською нагородою – медаллю «За відвагу», медалями «За звільнення Праги», «За взяття Вени». Після війни працював на Малинській паперовій фабриці.

Пустовойтенко Антон Дмитрович, закінчив Малинську фельдшерську школу, працював до війни у рідному селі. У 1941 році перебуваючи на фронті потрапив у полон. З табору військовополонених втік, упросивши селянина який завозив соломі для військовополонених сховати його у возі прикривши соломою і той вивіз його за межі табору. Закінчив війну в боях проти японської Квантунської армії в Манчжурії у званні лейтенанта. Після війни жив і працював в с.Кримок Радомишльського району.

Тяжкі випробування випали на долю Пилипенка Івана Опанасовича, йому довелося воювати на радянсько-фінській війні в 1939 році, проривати лінію Маннергейма в Фінляндії. Будучи призваним в армію 24 червня 1941 року, брав участь в обороні Києва. Служив в охороні командуючого Південно-

Західного фронту генерал-полковника М.П.Кирпоноса. пройшов страхиття Уманського котла в серпні 1941 року.

Пізнав мученицький шлях військовополоненого в концтаборах Норвегії, звідкіль був визволений радянськими військами в 1944 році. Розвідником в артилерійській бригаді визволяв Білорусію. Повернувшись із фронту в 1945 році працював агрономом, бригадиром в колгоспі ім.Куйбишева, головою сільської ради. Виховав чотирьох синів, троє з яких стали військовими.

Семикласником зустрів війну Антон Опанасович Харитончук. Наприкінці липня Антон разом із ровесниками на гороховому полі під Ворсівкою вперше зустрівся із німецькими розвідниками, але їм вдалося втекти від їх. Через декілька днів німецькі війська зайшли у село. У 1942 молодих ворсівчан силою вивозили на рабську працю у Німеччину. Серед них був і Антон. Спочатку його і товариша-земляка із Зибена Павла Яременка розмістили у концтаборі «Мергейм» де і помер Павло. Потім всі, хто залишився живими після епідемії тифу, перевели у табір «Мессе». Хлопців змушували збирати нерозірвані бомби, розтягувати зруйновані будинки. Потім Антону і ще двом відчайдухам із Дніпропетровщини вдалося під днищем поїзда втекти із табору і добратись до польського міста Перемишль. І вже звідтіля пішки у вересні 1943 року добравсь живим до рідної оселі. У грудні 1943 року, коли Ворсівка була визволена від фашистів, Антона разом із односельцями призвали до армії. Прийшла і йому черга, якому ще не було і вісімнадцяти років, воювати. Спочатку була маршова рота у Бородянці, потім Чернігівська полкова школа, а після навчання – Перший Український фронт, командир мінометної обслуги. У жовтні 1944 року в Польщі Антона Опанасовича було тяжко поранено і тільки завдяки майстерності земляка із Новоград-Волинського, військового хірурга, залишився із ногою. По війні закінчив курси водіїв і переїхав до Малина, де сорок три роки пропрацював водієм.

На пам'ятних плитах солдатського меморіалу центрі села, на одній із них викарбовано ім'я Петра Дмитровича Гурака із Чернігівщини. Школярі школи написали лист його дружині і запросили її на день Перемоги і якою ж радісною звісткою для ворсівських школярів був лист від самого Петра Дмитровича. У боях під Ворсівкою у листопаді 1943 р. був тяжко поранений, але залишився живим. Перемогу зустрів під Берліном.

У 1965 р. з ініціативи директора школи В.Й.Білявського та старшої піонервожатої Валентини Філінської на адресу сім'ям загиблих воїнів було відправлено десятки листів. Більш ніж двомстам сім'ям допомогли школярі встановити місця поховання рідних і майже всі вони приїхали вклонитись своїм загиблим чоловікам, братам, синам.

Пам'ять про жертовну мужність ворсівчан роки Великої Вітчизняної війни та воїнів Червоної Армії, які визволяли Ворсівку, живе в серцях жителів

села. В центрі Ворсівки в 1949 році було встановлено пам'ятник визволителям села та ворсівчанам, які загинули на фронтах війни.

У 2001 році було проведено його повну реконструкцію, а в 2010 році часткову.

У 1975 році неподалік села було встановлено пам'ятний знак та насипано Курган Слави на честь воїнів 332-ої, 226-ої стрілецьких дивізій та четвертого гвардійського Кантемирівського танкового корпусу.

Нажаль, ще багато не розкрито сторінок боротьби радянського народу проти німецьких загарбників. Невідомі могили захисників Батьківщини воїнів-ворсівчан, що загинули на полях борні. Але небайдужі патріоти своєї Вітчизни роблять все, щоб встановити місця поховань загиблих у роки Великої Вітчизняної війни. Члени військово-патріотичного клубу «Пошук-6» с.Федорівка Новоград-Волинського району вже багато років ведуть невтомну пошукову роботу, щоб все менше і менше у нас ставало невідомих, а часто і загадкових сторінок Великої Вітчизняної війни, щоб воскресити імена воїнів, яким уже ніколи не переступити рідного порогу, не побачитись з рідними. Жорстокі бої точилися на території Новоград-Волинського району у липні 1941-го та січні 1943-го року, де загинули тисячі бійців Червоної Армії.

11-го травня 1991-го року членами загону «Пошук-6» на городі жителя с.Федорівка Орла Анатолія Онуфрійовича знайдено рештки воїна Пирожка Василя Яковича, 1916 р.н., уродженця с.Королівка Ворсівської сільської ради та Тарасюка Івана Дмитровича, де у посмертному медальйоні записано Ворсівська с/р, але не вказано який населений пункт сільської ради.

30 квітня 1995 року в тому ж урочищі знайдено рештки Тарасюка Василя Павловича, 1916 р.н., уродженця с.Ворсівка. Загиблі ворсівчани, а також десятки рештків радянських воїнів поховані у центрі с.Федорівка біля меморіального комплексу.

З кожним роком невблаганно йдуть у вічність ветерани – учасники Великої Вітчизняної війни, трудівники тилу – покоління переможців. На своїх плечах вони винесли тяжкий тягар війни й післявоєнного відродження, врятували цивілізацію для наступних поколінь. Вони здійснили подвиг, який золотими літерами записаний на скрижалях світової історії.

В. П. Костюченко

М. Малин

Володимир

Лавровський

С. Мажура